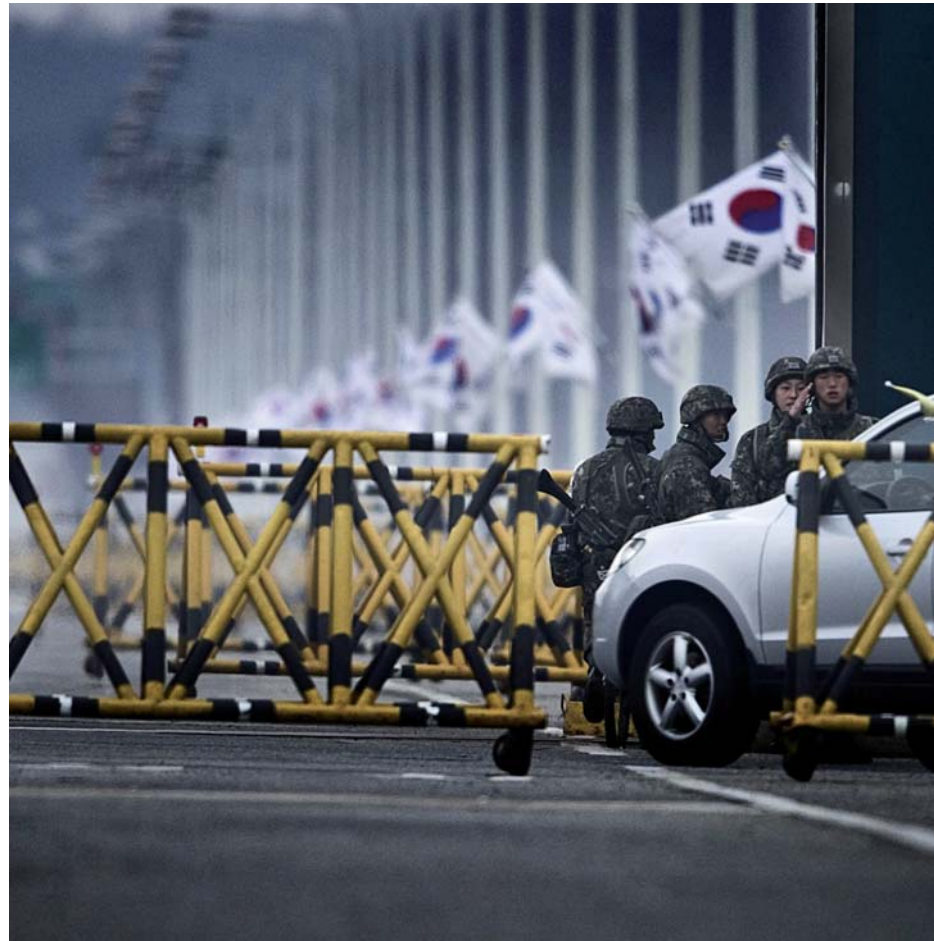

Grensovergang naar Kaesong, Noord-Korea, waar zo'n 50.000 Noord-Koreaanse arbeiders tot voor kort in Zuid-Koreaanse fabrieken werkten, wat het noorden harde buitenlandse valuta opleverde. In reactie op de VN-sancties zit de grens nu echter potdicht.

Spanning Noord-Zuid

Als we over een glazen bol hadden beschikt, was het interview met Key Cheol Lee veel meer gericht geweest op de spanning tussen Noord- en Zuid-Korea. Een onderwerp dat nu alleen zijdelings aan bod is gekomen. Wat wel in het gesprek doorsijpelde, was de voortdurende spanning tussen Zuid- en Noord-Korea – ook vóór de escalatie van de laatste weken. De ambassadeur maakte duidelijk dat het geen kwestie is van een lastige buur. Sinds het staakt-het-vuren in 1953 zijn er voortdurend doden gevallen bij grenschendingen. In 2010 laaiden de vijandelijkheden tussen Noord- en Zuid-Korea weer op na het tot zinken brengen van de Zuid-Koreaanse patrouilleboot Cheonan. In 'onze' Koude Oorlog was de grens met het voormalige Oostblok relatief ver weg, maar de Zuid-Koreaanse hoofdstad Seoul ligt op 56 kilometer van de grens met het Noorden. Daarbij komt dat de Noord-Koreaanse top zelf ook weet dat de situatie op termijn onhoudbaar is en ze vroeger of later de macht zal verliezen aan een ontevreden bevolking. Als niets doen geen optie is, waartoe zullen de machthebbers dan hun toevlucht nemen? Dat maakt Noord-Korea zo onvoorspelbaar en dreigend.

Key Cheol Lee:

'Korea buiten beeld bij aardrijks'

FOTO: RONALD KRANENBURG

Nergens in de wereld is de kloof tussen stilstand en vooruitgang zo groot als aan de grens tussen Noord- en Zuid-Korea. Het steeds verder geïsoleerde Noorden dreigt de succesvolle zuiderbuur met een nucleaire aanval. De kranten volgen de ontwikkelingen van dag tot dag. *Geografie* sprak eerder met Key Cheol Lee, de Zuid-Koreaanse ambassadeur in Nederland, over het onderwijs. Dat interview zegt ook veel over de manier waarop Korea in de wereld staat.

De informatiestand van Zuid-Korea op de KNAG Onderwijsdag.

Satellietfoto van Noord- en Zuid-Korea bij nacht (2012).
Terwijl het Zuiden en vooral hoofdstad Seoul baden
in het licht, is het Noorden bijna overal pikdonker.

FOTO: IBU/REX FEATURES/JH

skunde'

Op de KNAG Onderwijsdag, 7 december in Ede, hing prominent een Koreaanse vlag achter een van de stands. Op een gegeven moment liep Key Cheol Lee, de ambassadeur van Zuid-Korea – officieel: de Republiek Korea – zelfs rond om gesprekjes aan te knopen met de docenten aardrijkskunde. Reden voor een interview op de ambassade in Den Haag. Een gesprek dat in retrospectief een bijzondere lading krijgt.

Wat bracht u naar de KNAG Onderwijsdag?

'Ik was verbaasd. Wij Koreanen beschikken doorgaans over een goede kennis van Nederland, maar Nederlanders weten bijzonder weinig over Korea. Ik denk dat het terug te voeren is op het Nederlandse onderwijscurriculum. Bij geschiedenis komt

de Koreaanse Oorlog kort ter sprake, maar bij aardrijkskunde blijft Korea helemaal buiten beeld. Onze aanwezigheid op de Onderwijsdag was een eerste stap in een poging daarin verandering te brengen. Natuurlijk begrijp ik dat je Korea niet zo maar even snel in het examenprogramma krijgt. Vandaar ons traject via de docenten.'

Waarom verdient Korea aandacht in het aardrijkskundeonderwijs?

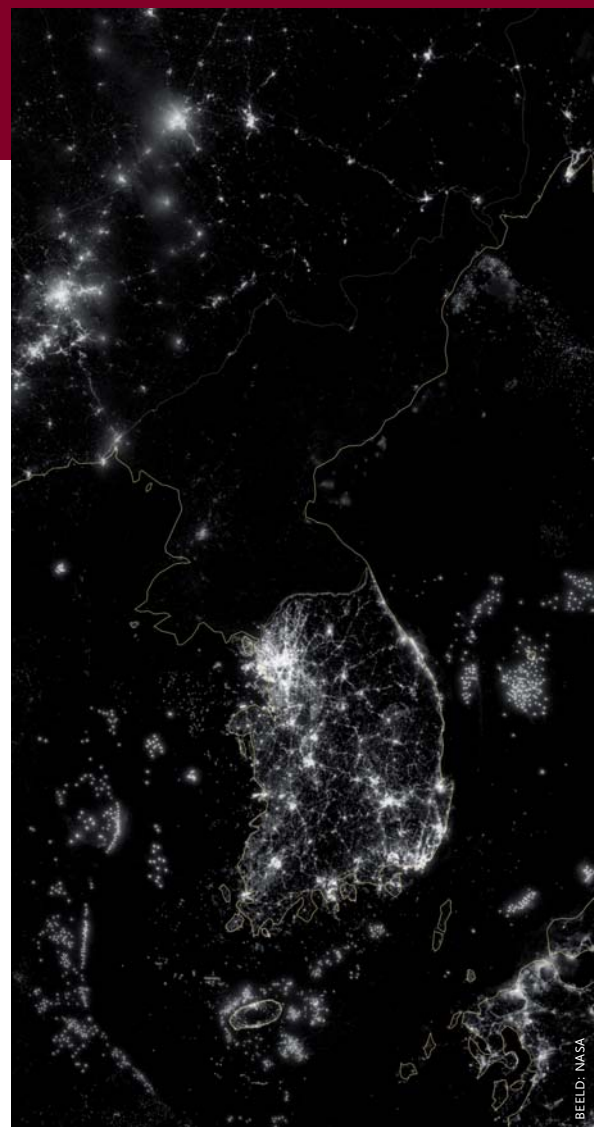
'Allereerst vanwege de economische ontwikkeling. Na de Koreaanse Oorlog (1950-1953) was Zuid-Korea een van de armste landen op aarde. Het bruto nationaal product per hoofd van de bevolking was niet hoger dan 67 US dollar. In Nederland liep dat in de duizenden dollars. In zestig jaar is dat drastisch gewijzigd. Tegenwoordig is het bnp per hoofd in Zuid-Korea 23.000 dollar. Na de Verenigde Staten, Japan, Duitsland, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk zijn we het zevende land op aarde met een bnp boven de 20.000 dollar per hoofd en meer dan 50 miljoen inwoners. De koopkracht van de mensen is nu groter dan het gemiddelde van de EU! Zuid-Korea is ook de zevende handelsnatie van de wereld.

Het tempo waarin de economische groei zich heeft voltrokken, is ongeëvenaard. In 2010 is Zuid-Korea toegetreden tot het OECD DAC (Development Assistance Committee) en is daarmee het eerste land ter wereld dat van een ontvanger van ontwikkelingshulp is getransformeerd in een donor. Als Koreaan is dat iets om trots op te zijn.

Zuid-Korea heeft de afgelopen decennia ook een belangrijke politieke ontwikkeling doorgemaakt. Er zijn slechts 25 landen op de wereld die als een volledige democratie worden beschouwd; Zuid-Korea is er een van. In de meeste westerse staten duurde een vergelijkbare politieke en economische ontwikkeling twee- tot driehonderd jaar, Zuid-Korea deed er vijftig, zestig jaar over. Ons ontwikkelingsmodel wordt ondertussen op een aantal plekken in de wereld gekopieerd en we vervullen een actieve brugfunctie tussen arme en rijke staten. Daar vraag ik aandacht voor.'

Wat zou specifiek het belang kunnen zijn voor leerlingen?

'Leerlingen krijgen met het bestuderen van deze politiek-economische ontwikkeling ook een aantal belangrijke lessen aangereikt. Waarom is Zuid-Korea geslaagd in zijn ontwikkeling en zo

BEELD: NASA

veel andere landen (nog) niet of minder?

De belangrijkste les voor Nederlandse leerlingen is volgens mij dat het succes van een land vooral afhangt van de houding van de bevolking. We zijn een klein land met weinig grondstoffen, en voortdurend is er de dreiging van het Noorden. Maar de wil en vastberadenheid van de Koreaanse bevolking hebben ervoor gezorgd dat de doelen toch werden bereikt.

Een andere belangrijke les, te vinden in een vergelijking van Noord- en Zuid-Korea, is dat democratie en marktwerking dictatuur en geleide economie overwinnen. Koreanen bewonen het schiereiland al meer dan tweeduizend jaar. Pas zestig jaar is er een scheiding en zie hoezeer de ontwikkelingen uit elkaar lopen. Het enige verschil tussen de twee Korea's is hun systeem. Tot slot: tijdens de Koreaanse Oorlog stuurde Nederland meer dan 5000 jonge soldaten om Zuid-Korea te verdedigen tegen de agressie van het Noorden. De 768 Nederlandse doden waren niet tevergeefs. Mede dankzij hen heeft Zuid-Korea zich kunnen ontwikkelen tot het land dat het vandaag is. In mijn ogen mogen Nederlanders hier trots op zijn. In ieder geval is het een mooi

Hyundai Heavy Industries in Ulsan is de grootste scheepsbouwer ter wereld met 15% van de markt. Tot 2002 maakte het deel uit van *chaebol* Hyundai, maar is sindsdien zelfstandig.

New Community Movement

De onstuimige economische ontwikkeling van Zuid-Korea ging niet gelijk van start na de Koreaanse Oorlog. Nog tot in de jaren 70 was het Zuiden zelfs armer dan het Noorden. De economische groei begon pas nadat in 1961 president Park Chung Hee middels een staatsgreep aan de macht kwam. Hij zette in op exportgeoriënteerde industrialisatie. Om dit mogelijk te maken normaliseerde hij de diplomatieke betrekkingen met Japan in 1965 en onderhield hij een warme relatie met de Verenigde Staten. Japanse leningen werden door de Koreaanse overheid gericht geïnvesteerd in sectoren waarvan ze groei verwachtte. De goede band met de VS betekende dat Zuid-Korea soldaten leverde tijdens de Vietnamoorlog en dat Zuid-Koreaanse bedrijven ruimschoots konden profiteren van opdrachten van het Amerikaanse leger. De centraal geleide economie maakte zo de groei mogelijk van een aantal bedrijven tot *chaebols*, gigantische, politiek invloedrijke, financieel-economische conglomeraten zoals Daewoo en Samsung.

In 1970 lanceerde de Zuid-Koreaanse overheid de New Community Movement (NCM). Deze was bedoeld om de ongelijkheid tussen het platteland en de steden in Korea te verminderen. Hiertoe werd eerst geïnvesteerd in de infrastructuur van plattelandsgemeenten. De overheid stelde bouwmaterialen ter beschikking waarmee de dorpelingen aan de slag konden om irrigatiesystemen, bruggen en wegen te bouwen. Hiermee werd het land in snel tempo gemoderniseerd. Gedurende de jaren 80, toen Zuid-Korea meer en meer geïndustrialiseerd raakte, nam het belang van de NCM af.

De Verenigde Naties zien de NCM als een van de succesvolle rurale ontwikkelingsmodellen. Het model is geëxporteerd naar meer dan zeventig landen over de hele wereld en vormt sinds 2008 de basis van het *Sustainable Modernization of Agriculture and Rural Transformation* (SMART)-programma in Afrika.

FOTO: HYUNDAI HEAVY INDUSTRIES

aanknopingspunt om leerlingen te laten nadenken over de rol van Nederland in de wereld.'

U zei dat Koreanen veel over Nederland weten. Komt dat door de militairen die Nederland stuurde tijdens de Koreaanse Oorlog?

'Nee: onze landen gaan al bijna vierhonderd jaar met elkaar om. De eerste westerling die in 1627 een voet aan land zette in Korea was de Nederlander Jan Janszn. Weltevrede. De eerste westerling die een boek schreef over Korea was Hendrik Hamel, ook een Nederlander. Formeel hebben de twee landen sinds 1961 een diplomatieke relatie. Na die tijd zijn de banden vooral ook versterkt doordat we daarbij een wederzijds belang hadden. Nederland is onze derde handelspartner in Europa en het is zelfs de op twee na grootste investeerder in Zuid-Korea in de wereld.

Onze landen lijken in bepaalde opzichten sterk op elkaar en we imiteren misschien daarom ook wel eens elkaars gedrag. Ten eerste bestrijken beide landen een relatief klein territoriaal gebied, hebben ze beide een aantal ongunstige fysisch-geografische omstandigheden moeten overwinnen en zijn ze beide omringd, en in het verleden bedreigd en bezet, door grote buurlanden. Ten tweede: Nederland heeft gas, maar de echte rijkdom zit vooral in de uitzonderlijke *human resources*. Jullie 'kenniseconomie'. Voor Korea geldt hetzelfde. Als derde wil ik noemen onze democratie en welvaart gebaseerd op een markteconomie. In beide landen wordt deze ingezet om het levenspeil van de bewoners te verhogen.'

Wat kunnen Nederland en Korea nog van elkaar leren?

'Nederland is een geweldig land, met een grote rijkdom en een gelukkige bevolking. Wat buitenlanders opvalt, is de manier waarop jullie je land hebben vormgegeven als een prachtige tuin. Wij Koreanen, en met ons veel andere landen, zijn jaloers op de manier waarop jullie door dialoog en compromissen moeilijkheden uit de weg ruimen. Dit gaat gepaard aan een prima ondernemersklimaat en uitstekend onderwijs. Denk ook aan de hoogwaardige technische kennis op het gebied van watermanagement, alternatieve energie en voedsel.

Andersom zou ik zeggen dat Korea sterker is in de motivatie en het doorzettingsvermogen van de bevolking. Wij zijn een samenleving van knokkers. IJver, motivatie en toekomstgerichtheid lijken in Korea centraler te staan dan in Nederland. Voor een deel vindt dat zijn oorsprong in de manier waarop het land altijd werd bestuurd. De New Community Movement (kader, red.) spoorde deze deugden aan, met als resultaat een *can-do*-mentaliteit.

Op het wereldtoneel opereren Zuid-Korea en Nederland steeds vaker gezamenlijk, bijvoorbeeld in handhaving van het non-proliferatieverdrag. Zo zal Nederland in 2014 de derde Nuclear Security Summit organiseren, terwijl de tweede in 2012 in Zuid-Korea plaatsvond. Op het terrein van ontwikkelingssamenwerking is volgens mij verdere synergie mogelijk als de Nederlandse ervaring als donorland gecombineerd wordt met de Koreaanse ervaring van het ontwikkelingsproces.' •